

*Катерина Щур, студентка 3 курсу, ФММ
Наталія Черненко., к.е.н., доцент каф. МЕ,
КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ*

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ПОЛІТИКУ ДЕРЖАВИ

Через напад Російської Федерації у лютому 2022р., Україна зазнала великих збитків у всіх сферах економіки, в тому числі і зовнішньоекономічна політика держави. В сучасних умовах під зовнішньоекономічною політикою розуміють – систему заходів, які має провадити держава у сфері експорту та імпорту, митного регулювання, торговельних обмежень, залучення іноземних інвестицій, зарубіжного інвестування, зовнішніх позик, здійснення спільних економічних проектів відповідно до інтересів країни [2]. Введення з 24.02.2022 року в Україні військового стану спричинило появу багатьох заборон, які вплинули на економіку та політику держави негативно або навіть руйнівно, а саме: сповільнення бізнес-діяльності та соціально-економічного розвитку; занепад, руйнування, знищення виробництв у всіх сферах господарства країни; значні зміни в демографії (високий рівень еміграції, різке та значне підвищення рівня смертності, зниження продуктивності та якості праці).

За рік до початку військового вторгнення в Україну (в 2021 році порівняно з 2020 роком) імпорт товарів збільшився на 34%, експорт – на 38,4%. Найбільше товарів за 2021 р. Україна експортувала до Китаю (на 12,7% більше), Польщі (на 59,7% більше) та Туреччини (на 70,0% більше). Найбільше товарів за 2021 рік Україна імпортувала з Китаю (на 31,9% більше, ніж за 2020 рік); Німеччини (на 17,7% більше) та Російської Федерації (на 33,9% більше)[1]. Станом на 10.2022р. сальдо експортно-імпортової діяльності в Україні склало (-31,6)млн.дол. Через масові руйнування інфраструктури країни у 2022 р, неможливість виробляти товари та надавати послуги, втрату частини врожаю, все це призвело до появи «критичного імпорту». Перелік товарів, що увійшли до цього поняття, був затверджений після 24 лютого 2022 р. урядом України та постійно змінюється по теперішній час.

Варто зазначити, що військові дії в країні привели до закриття деяких митних кордонів, наприклад з Білорусією та Російською Федерацією, не дивлячись на те, що остання, була одним із головних партнерів України. Однак, цей момент носить і позитивний характер, тому що Україна вже декілька років поступово переходила до значного партнерства з ЄС. Євроінтеграція є головним і незмінним зовнішньополітичним пріоритетом України. Угода про асоціацію визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні.

Закриття повітряного простору, у перший день війни, який забезпечував великий відсоток перевезень вантажу та людей негативно відобразився на логістиці країни, тому що транспортні мережі та послуги відіграють ключову роль у поліпшенні суспільного

життя. Також дешевим та традиційним транспортом для експорту був водний. Проте через блокування Чорного моря ворогом, Україна майже втратила можливість користуватися даним транспортом (в наявності залишилися тільки, порти м.Одеси та порти на Дунаї – Рені, Ізмаїл та “Усть-Дунайськ”). Дорожнє сполучення країни отримало значне пошкодження та руйнування. Через зазначені проблеми, з березня 2022 р. експорт країни скоротився вдвічі, а імпорт – більш, ніж втричі [4]. Влітку 2022 р. Україна та ЄС уклали угоду про «транспортний безвіз» – для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

Притік інвестицій значно зменшився з лютого 2022р. Приватні іноземні інвестори (ПІІ) мають побоювання вкладати кошти в галузі, де постійно є ризик руйнувань та обстрілів. На думку авторів, після перемоги України, значно зросте рівень залучення ПІІ. Вже майже рік, багато країн Світу допомагає та підтримує Україну, тому інвесторам, у майбутньому, буде вигідно інвестувати свої кошти у відновлення інфраструктури та відбудовування певних галузей, підприємств. Україна, перебуваючи у стані військових дій, витрачає багато зусиль на підтримку та функціонування критичної інфраструктури, життєздатності громадян, армії та військових. Саме тому, НБУ врегулював роботу банківської системи під час воєнного стану (постанова від 24.02.2022 №18) [3]: суттєво обмежив транскордонні перекази валютних цінностей з України; для купівлі валюти зафіксував офіційний курс гривні до іноземних валют; зменшив граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів. В свою чергу, Рада ЄС 24 травня 2022р. ухвалила «Регламент» на рік призупинити [3]: ввізні мита на товари, в тому числі промислові та с/г товари; тарифні квоти на товари українського походження; системи вхідних цін на українські фрукти та овочі; антидемпінгові та спеціальні заходи. США та Канада також під'єдналися до деяких скасування в митній політиці (скасування мита у розмірі 25% на сталеву продукцію).

Отже, через військову агресію Україна отримала колосальних збитків в кожній сфері та галузі господарювання, кардинально змінилась зовнішньоекономічна політика держави. Щоб підтримувати свою життєздатність та перемогти, держава повинна постійно слідкувати за економічною ситуацією та вводити нові правила та обмеження, шукати підтримки та допомоги у країн-партнерів. Напрямок Євроінтеграції, після перемоги, має стати головним і незмінним зовнішньополітичним пріоритетом України, а подальша розбудова та поглиблення взаємовідносин між Україною та ЄС має будуватися на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Економічна правда. Експорт та імпорт України збільшився на третину [Електронний ресурс] / Економічна правда // Економічна правда. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/15/682382/> (дата звернення: 13.11.2022).
2. ЗЕД України: суть, мета і принципи державного регулювання. реферат [Електронний ресурс] // Освіта.UA. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19399/> (дата звернення: 13.11.2022).
3. Зміни у сфері ЗЕД під час війни: від валютних обмежень до зміни процесу декларування товарів | БУХГАЛТЕР.UA [Електронний ресурс] / <https://buh.ligazakon.net/> // БУХГАЛТЕР.UA - сайт для бухгалтерів | Новини бухгалтерського та податкового обліку. – Режим доступу: https://buh.ligazakon.net/aktualno/12777_zmni-u-sfer-zed-pd-chas-vyni-vd-valyutnikh-obmezhen-do-zmni-protse-su-deklaruvannya-tovarv (дата звернення: 13.11.2022).
4. Що відбувається зі ЗЕД під час війни: дані від Мінекономіки [Електронний ресурс] // «Дебет-Кредит» - Бухгалтерські новини. – Режим доступу: <https://news.dtki.ua/state/zed/75646-shho-vidbuvajetsya-zi-zed-pid-cas-viini-dani-vid-minekonomiki> (дата звернення: 13.11.2022).